

# Årsmelding 2004/2005

## Norsk Antropologisk Forening

### **Innledning**

Styret i foreningen har bestått av følgende medlemmer: Anne Krogstad, Anne Karen Bjelland, Tord Larsen, Jorun Bræck Ramstad, Annelin Eriksen, Knut Rio (NAT), Olaf Smedal (NAT), Elisabeth Fosseli Olsen (observatør) og Halvard Vike (Leder).

Fjorårets årskonferanse var en stor suksess og hadde et historisk høyt oppmøte. Størrelsen på konferansen viser at antropolog-Norge er i stor vekst. Denne veksten har ført til at behovet for en organisasjon som Norsk Antropologisk Forening er viktigere enn noen gang. Antropologer som en yrkesgruppe, både i og utenfor universitetene, har et behov for en forening som kan fremme deres interesser i samfunnet, organisere begivenheter og fungere som et bindeledd mellom medlemmene.

Det har vært et hovedmål for foreningen å gjøre seg mer relevant for antropologer utenfor akademia. Denne målgruppen utgjør klart den største andelen av norske antropologer, og foreningen har arbeidet utadrettet for å rekruttere medlemmer fra denne gruppen. Dette arbeidet har i stor grad handlet om å gjøre antropologien, både som fag og som en form for yrkespraksis, mer relevant for samfunnet generelt. Trenden har vært, og vil fortsette å være, at antropologer finner sitt daglige virke utenfor akademia. Hvis foreningen skal fungere som en attraktiv organisasjon for denne type medlemmer, så må den også rette sitt fokus mot aktiviteter som bistår disse medlemmene i deres arbeid.

Som en videreføring av fjorårets mål om å fokusere på antropologer utenfor akademia foreligger nå *Antropologkonferansen 2005*. Denne konferansen har som mål å oppdatere antropologer som har sitt arbeide utenfor universitetsområdene innenfor nyere forskning i faget. Videre har konferanse som mål å etablere arenaer hvor antropologer kan arbeide med å oversette kunnskap fra akademia til en mer arbeidslivsorientert praksis.

Siden foreningen nå har fått en sekretær, har en rekke administrative oppgaver blitt langt lettere å håndtere. Der leder og styret tidligere var opptatt av å løse praktiske oppgaver, er det nå frigjort en del energi hvor man kan vie sin tid til å tenke kreativt rundt foreningen sin fremtid.

### **Styremøter**

Det er blitt avholdt tre styremøter siden forrige årsmøtet.

## Økonomi

### **Årsregnskap for 2004**

Foreningens egenkapital var ved årsskiftet på kr. 363.783,- (se vedlagte resultatregnskap). Sammenlikner man med egenkapitalen i 2004, var beholdningen da på kr. 286.083,-. Årsresultatet er dermed på kr. 77.700,-. Det må påpekes at mesteparten av overskuddet skyldes at årlige tilskudd fra universitetene for 2003 ikke ble utbetalt før i 2004 og at feilfakturerings fra Universitetsforlaget i 2003 først ble utbetalt i 2004.

Foreningen har til vanlig driftsinntekter hvert år på ca. kr. 118.000,-. Dette inkluderer kr. 50.000 fra universitetene, ca. kr. 67.000,- i medlemsinnbetalinger samt renter. Medlemsinnbetalingene er avhengige av antall medlemmer. For 2004 var antall medlemmer 344.

Eduardo Archetti ble oppnevnt som revisor på forrige årsmøte. Siden han er sykemeldt, har foreningens tidligere kasserer, Benedicte Brøgger, sagt seg villig til å være revisor.

### *Noen enkeltposter i årsregnskapet*

Fra september til desember lønnet foreningen Anne Marit Hessevik som sekretær i en 20 prosent stilling. Dette lettet arbeidsbyrden for styret betydelig. Utgiftsposten var på kr. 29.600,-. Beløpet var mindre enn det foreningen hadde budsjettet med, siden hun startet senere enn beregnet.

Av ekstraordinære (men budsjetterte) utgifter har foreningen betalt ca. kr. 32.000,- for nytt nettsted og serverplass gjennom Deriga. Den tidligere nettløsningen fungerte ikke, så dette var en nødvendig utgift. Siden Deriga opererer med lavere nettleie enn vårt tidligere nettsted (Mega), vil vi fremover spare ca. kr. 1500,- per år.

En annen ekstraordinær utgift (kr. 15.000,-) er gått til Nina Tveter, redaktør av nettsidene. Hun har lagt ned betydelig ekstraarbeid i forbindelse med foreningens oppgraderte nettsted.

Utgifter til årskonferansen i Tromsø i 2003 (kr. 16.000,-) var foreningen forberedt på. NAF-styret ønsket å få folk til å delta på konferansen.

Vi får etterskuddsvis sluttoppgjør fra Universitetsforlaget for medlemsinnbetalingene. Her har det alltid vært etterslep. Det vedlagte årsregnskapet inkluderer således sluttoppgjøret og medlemsinnbetalinger for 2003. Dette er ikke veldig forskjellig fra hva det blir for 2004.

### **Budsjett for 2005**

Det har i flere år vært et ønske om å ”profesjonalisere” foreningsarbeidet. Dette fordi foreningen har gått fra å være en liten og nettverksbasert sammenslutning til å bli en mye

større organisasjon med flere hundre medlemmer. Et ledd i dette arbeidet var å få Universitetsforlaget til å ta seg av medlems servicen. Dette samarbeidet fungerer stadig bedre. Problemet har, som nevnt, vært at foreningens andel av medlemsinnbetalingene ikke kommer før på neste års regnskap. Foreningen har vært i samtaler med Vidar Røeggen i U-forlaget om dette. Han har nå bestilt en type videreutvikling av forlagets abonnementsystem for å fremskynde medlemsinnbetalingene.

Et annet ledd i profesjonaliseringen har vært å opparbeide økonomisk overskudd til å kunne lønne en foreningssekretær. Dette ble påbegynt høsten 2004 med Hessevik som sekretær og videreføres i 2005 med Christian Sørhaug i nevnte stilling. Den 20 prosent-stillingen som Sørhaug har, vil komme på kr. 77.759,- på årsbasis. Videre har vi nå fått en regnskapsfører til å sette opp foreningens regnskap (kr. 1.500,- per år). I tillegg til sekretær og regnskapsfører foreslår foreningen å lønne nettredaktøren med kr. 20.000,- i året, og ikke som nå, med kr. 15 000,-. Til sammen utgjør disse utgiftene nærmere kr. 100.000,- per år. Med en inntekt på ca. 118.000,- per år, vil dette kunne være tvilsom økonomi i lengden. Foreningen trenger å sette av minst kr. 20-25.000,- til ordinære og ekstraordinære utgifter per år utover de tre nevnte postene.

For å øke foreningens inntekter, må vil enten øke medlemsantallet eller be instituttene om høyere årlige innbetalinger. Med drøye kr. 77.000,- i driftsresultat kan vi selvsagt klare noen år til med nesten balanse eller kalkulert budsjettunderskudd, slik det nå ser ut til å bli (se budsjett 2005). Foreningen vil imidlertid forberede årsmøtet/universitetene på en mulig økning i årlige tilskudd i fremtiden. Til orientering betaler universitetene i Oslo og Bergen hver kr. 20.000,- i året, mens universitetene i Tromsø og Trondheim betaler kr. 5000,- per år.

### **Årskonferansen 2004**

Årskonferansen ble arrangert i Oslo ved Golden Tulip Vika Hotell den 7.- 9. mai. Dens overskrift og samlende tema var ”Endring, Flyt, Forandring”. Konferansen hadde rekordstort oppmøte med over 240 påmeldte deltakere, mens det i tidligere år har ligget på mellom 100-150 deltakere. Årskonferansen 2004 var arrangert gjennom et samarbeid mellom Sosialantropologiske institutt i Oslo (SAI), Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring (NOVA), og institutt for samfunnsforskning (ISF). Leder for arrangementskomiteen var Christian Krohn-Hansen.

Samarbeidet mellom de tre institusjonene fungerte utmerket, og gjorde det mulig å trekke veksler på et bredt sett av faglige og personlige nettverk i forberedelsene. En ”Call for papers” ble laget og distribuert av arrangementskomiteen som nærmere spesifiserte de faglige hovedintensjonene og den faglige rammen. Som tidligere, hadde årets konferanse to såkalte hovedsesjoner. Hovedsesjon 1 ble arrangert av Marianne Lien og Christian Krohn-Hansen, og ble kalt ”Bevegelse, flyt, forankring”. Den inviterte til en refleksjon over bevegelser og flyt av mennesker, ting, ideer og bilder over lokale, regionale og nasjonale grenser – og til å tenke gjennom teoretiske og metodiske dimensjoner ved antropologisk kunnskapsproduksjon i kontekster preget av flyt. Hovedsesjon 2 ble

arrangert av Anne Krogstad og Øyvind Fuglerud, og ble kalt ”Historie, generasjon, endring”. Den inviterte til refleksjon over hendelsesforløp, overganger, livsløp, generasjoner – og til å tenke gjennom forholdet mellom antropologi og historie som kunnskapsdisipliner.

Æresforelesningen ble holdt av Fredrik Barth som snakket om temaet ”Hva slags lærebygning trenger antropologer for å forstå kontinuitet og endring?”. Det ble også arrangert en panelsamtale. Denne hadde overskriften: ”Antropologer i privat sektor: Muligheter og begrensinger”.

Oppslutningen om arbeidsgruppene var god. I alt ble det holdt mellom 55 og 60 innlegg under arbeidsgruppene. Kvaliteten på sesjonene var meget god og det er grunn til å tro at innlegg vil bli bearbeidet og publisert.

Årskonferansen 2004 var særdeles vellykket faglig og praktisk. Den faglige aktiviteten hadde stor bredde og holdt god kvalitet. Tilbakemeldingene fra deltakerne i etterkant av konferansen har vært meget positive.

### **Norsk Antropologisk Tidsskrift**

Redaksjonen i Norsk Antropologisk har siden årsskiftet 2003/2004 fungert ved Institutt for sosialantropologi ved Universitetet i Bergen. I redaksjonen sitter førsteamanuensis Olaf H. Smedal og førsteamanuensis Knut M. Rio med delt redaktøransvar. Stipendiat ved Senter for Utviklingsstudier, Bjørn Enge Berthelsen, er ansatt som redaksjonssekretær og lønnes fra Universitetsforlaget. Redaksjonen fungerer bra slik den er organisert nå. Redaktørene deler ansvaret for den faglige prosessen med artiklene og utsending av bøker til bokanmeldere mellom seg. Redaksjonssekretæren gjør arbeidet med å formatere manuskriptene frem mot innsending til forlaget, korrektur samt kontakt med forfattere. Der har hele tiden vært en jevn tilstrømning av manuskripter til redaksjonen, og kvaliteten er god. Dette året produseres et fyldig dobbelnummer fra årskonferansen i 2004, nr 2-3, 2005. Det er også i vente et fyldig spesialnummer i forbindelse med Harald Eidheims 80-års jubileum. Det foreligger også en stor bunke med bokanmeldelser som trykkes etter hvert som det er plass. Ellers har redaksjonen en målsetting om å ha et innslag av debatt/diskusjon i hvert nummer, noe som har fungert bra. Håpet er at dette blir en regelmessig hendelse i tidsskriftet. Slik vil det falle seg mer naturlig å uoppfordret sende in polemikker, debattinnlegg og kommentarer. Til nå er dette noe redaksjonen har tatt initiativ til i hvert tilfelle. Ellers vil det fortsette å være tidsskriftets profil å være en kanal for publisering av nye forskningsresultater og ellers nytenkning av tradisjonelle antropologiske problemer. Redaksjonen har fått innsendt 22 bidrag, 16 vil bli publisert, 7 er refusert og 11 under bearbeiding.

### **Antropologkonferansen**

Blant antropologer som jobber utenfor akademia har det lenge vært uttrykt et behov for etter- og videreutdanning. Nå har Norsk Antropologisk Forening, i samarbeid med Sosialantropologisk institutt i Oslo, tatt initiativ til å arrangere Antropologkonferansen 2005. Konferansen har to mål. Den skal gi en mulighet til faglig oppdatering for de mange engasjerte antropologene utenfor det norske akademia og styrke deres tilgang til det som foregår i ”forskningsfronten”. Dessuten skal den etablere en arena som egner seg til å skape gode faglige dialoger og oversettelser mellom antropologer som jobber på ulike fronter, og som praktiserer faget på ulike måter.

De fleste antropologer som uteksamineres fra universitetene søker seg til et ikke-akademisk arbeidsmarked. Dette har aktualisert det problem at kontakten mellom de antropologiske universitetsmiljøene og arbeidslivet for øvrig er relativt liten. Det har dessuten blitt påpekt at den utdannelsen som kandidatene uteksamineres med, ikke er relevante nok for arbeidsmarkedet, og at antropologer ofte opplever det som vanskelig å anvende faget i arbeidssituasjoner.

Antropologkonferansen 2005 er et bidrag til å endre dette. Den skal legge til rette for utviklingen av en mer anvendt og praktisk bruk av antropologisk kunnskap i arbeidssituasjoner. I prosessen med å transformere kunnskap fra akademia til arbeidslivspraksis, og omvendt, vil antropologien som fag bli mye rikere, og den enkelte vil skaffe seg vesentlig kompetanse gjennom en slik prosess.

Konferansens fokus er dialog. Det norske antropologiske miljøet er langt mer variert enn før, og mye av de spennende erfaringene og innsiktene som er skapt gjennom de mange måtene å praktisere faget på, har ikke blitt tatt godt nok vare på. Dialogen mellom antropologer med svært ulike erfaringer vil utvilsomt bidra til å løfte faget, vår identitet og vår evne og vilje til å bruke det på nye og utradisjonelle måter.

Fraværet av en klar profesjonsidentitet har bidratt til at norske antropologer har relativt liten faglig og profesjonell kontakt med fagfeller. Antropologkonferansen søker å bygge opp under en slik identitet og bistå antropologer til å se hvilke arbeidsmuligheter som et hovedfag eller master gir.

Vi ser for oss at antropologkonferansen kan arrangeres ved de fire instituttene (Trondheim, Bergen, Tromsø og Oslo) på rundgang. En slik ordning vil kunne sikre et bredt spekter av faglig kompetanse og at antropologer landet rundt vil kunne benytte seg av tilbudet.

### **Etter- og videreutdanning og en antropologisk verktøykasse**

Med en økende grad av ferdigutdannede sosialantropologer til arbeidsmarkedet er det blitt et økende behov for å formulere en type profesjonsidentitet for sosialantropologer. I denne forbindelse er det på tide at foreningen vurderer å lage et kurstilbud som kan tilrettelegge og spisse antropologers evne til å presentere seg selv i en arbeidssituasjon. Dessverre er det slikt at mange antropologer er meget dårlige til å profilere og presentere

seg selv i forhold til arbeidsmarkedet. Et slikt kurs vil kreve at vi trekker ut og formulerer en del sider ved deres utdannelse som gjør dem unike og verdifulle for arbeidsmarkedet.

For å utvikle et slikt tilbud trenger vi å ha et seminar hvor ideer omkring et slikt tilbud kan bearbeides og utvikles. Vi må lage et sett med verktøy som de nyutdannede kan ta med seg ut i arbeidslivet for å fronte sin kompetanse. En idé kan være å fremme antropologens evne til å oversette mellom ulike forståelser, diskurser eller språk. Som en god oversetter, med en holistisk tilnærming til fenomener, kan antropologen fungere som en brobygger. Metodisk arbeider antropologen med en kvalitativ tilnærming til fenomener, hvor hun/han er i stand til å formulere problemstillinger som kan gi et alternativt ”blikk”. Antropologen er videre i stand til å konstruere erfaringsnære begreper, knyttet til folks sosiale virkelighet, som fanger opp deres måte å oppleve sine omgivelser.

Dette er bare noen tentative ideer til hvordan man kan gå frem for å utvikle en verktøykasse for nyutdannede antropologer og studenter, men det kan være en viktig del av foreningens arbeid fremover. Ved å ta de nyutdannede antropologene sin arbeidssituasjon på alvor viser vi hvordan vi kan fungere som en medlemsorganisasjon også for antropologer som arbeider utenfor akademien. Styret vil derfor nedsette en arbeidsgruppe for å utarbeide noen modeller og begreper som fanger inn den antropologiske profesjon.

### **Nettstedet**

Det har skjedd en rekke ting med nettstedet i den siste tiden, og vi ser for oss at foreningens nettsider vil stå enda mer sentralt i forhold til å informere om hva som skjer i de antropologiske miljøene. Et av tiltakene som NAFs nettsider har startet med er *Månedens antropolog*. Gjennom denne spalten har man mulighet til å få et innblikk i hvordan antropologer utenfor akademien arbeider.

Videre er det planlagt å sende ut et nyhetsbrev et par ganger i året. Utgivelsen av dette nyhetsbrevet er ment som en oppdatering til de ulike antropologene vi har på en e-liste (omkring 500), både medlemmer og ikke-medlemmer. En annen mulighet er å gjøre intervjuer med profilerte antropologer både innen og utenfor akademien. Debattsidene på nettsiden er kort og godt ikke blitt brukt. Det har vist seg at slike fora fungerer, er de avhengig av å bli driftet. Det er behov for en prinsipiell diskusjon om hvordan NAFs hjemmesider skal bli brukt og hva som skal være frontes på disse sidene.

Det pågår en diskusjon med Universitetsforlaget om å få etablert en elektronisk betalingsordning, slik at man kan betale for medlemskap direkte på NAFs nettsider. En slik ordning kan gjøre det enklere å få rekruttert medlemmer til foreningen. Generelt kan man si at nettsidene, selv om de er blitt forbedret, fremdeles har et stort forbedringspotensial, både som rekrutteringskanal og som informasjonskanal. Gjennom å bli en attraktiv informasjonskanal for antropologer, vil vi også gjøre det mer attraktivt å bli medlem. I fremtiden vil vi derfor fortsette med å utvikle og forbedre nettsidene.

## **Rekruttering av nye medlemmer**

Det finnes et stort potensial for å rekruttere flere medlemmer til Norsk Antropologisk Forening. I dette henseende spiller som nevnt nettsidene en stor rolle, sammen med foreningens mer utadvendte fokus på antropologer utenfor academia. Et annet til dels utnyttet marked for potensielle medlemmer er master- og hovedfagsstudenter. Noe av årsaken til at master- og hovedfagsstudenter sjelden blir medlem skyldes foreningens manglende evne til å gjøre seg attraktiv for denne målgruppen. Studenter er generelt mindre bemedlet enn folk som er i arbeid, men dette er antagelig ikke årsaken til at de ikke velger å være medlemmer. Foreningen vil derfor satse på å gjøre seg selv mer synlig og aktuell i forhold til studenter i fremtiden. Et av tiltakene som er igangsatt er at den beste artikkelen i master- og hovedfagsstudentenes årbok blir publisert i NAT. Dette sender et signal til studenter om at også deres bidrag er ønsket, og man ikke nødvendigvis trenger å være ferdigutdannet antropolog for å være medlem.

Halvard Vike  
Leder, Norsk Antropologisk Forening